

JUDr. Vlastimil Pihera, Ph.D.

(Ne)pominutelní dědicové a will-substitutes
(kapitola z dědického práva)

14. 10. 2020

Úvod

- Rostoucí uvědomování si důležitosti dědického práva
- Liberalizace dědického práva
- Implikace pro transakce *inter vivos*
- Mezinárodní soutěž o „kapitál“ (dědické právo jedním z faktorů)

Typologie práv nepominutelných dědiců

- Dispoziční svoboda – svoboda testovací & svoboda nakládat s majetkem za života
- Odlišný přístup *common law* a *ius commune*
 - *Common law* – nikoli právo, ale výjimečný benefit přiznávaný diskrecí soudu
 - *Ius commune* – objektivní garance
 - Podíl na pozůstalosti (*réduction en nature*) LUX, dříve FR, BE (ale i ČR)
 - Právo na finanční dorovnání hodnoty

Nepominutelní dědicové a jejich práva

- DE – děti, rodiče, manželka/partner – 1/2 zákonného dědického podílu
- AT – děti, manželka/partner - 1/2 zákonného dědického podílu
- FR – manželka (pokud nejsou děti) – 1/4 pozůstalosti; děti – každé shodný podíl odpovídající disponibilnímu podílu; (do 2007 i rodiče)
- Skotsko - děti, manželka/partner – rovným dílem 1/3 movitých věcí
- ČR – děti – nezletilé 3/4, zletilé 1/4 zákonného dědického podílu (dříve nezletilé celý zákonný podíl, zletilé 1/2)

Will-substitutes & claw-back

- Trustové a nadační struktury, dar mortis causa, životní pojištění, penzijní schémata
- Převody majetku v očekávání smrti (inter vivos)
- Claw-back
 - zvláštní „ochranná doba“ (DE, CH)
 - bez omezení (avšak promlčení) (IT, FR)
 - kombinace (nepominutelní dědicové neomezeně/ostatní omezení dobou) (AT, NL, LICH)
- Vermögensopfer, Genusstheorie

Česká úprava nepominutelných dědiců

- Pouze právo na finanční dorovnání
- Úzké pojetí ochrany – pouze způsob rozdělení pozůstalosti
- Není povinnost doplácet, nereflektují se dary těm, kteří nemají postavení dědice
- Darování pro případ smrti – stejný režim jako dar inter vivos
- Kontroverze, potřeba změn?

Role a význam ochrany nepominutelných dědiců

- Střet mezi (kolektivním) principem rodinného (majetkového) společenství a (individuální) dispoziční svobodou (autonomie vůle – i za hrob?)
- Rozhodnutí německého ÚS z 19. 4. 2005, BVerfGE 112, 332
 - Právo nepominutelných dědiců je ústavně zaručeno
 - Rozsah (konflikt s testovací svobodou) v rukách zákonodárce
- Rozhodnutí rakouského soudu z 13. 12. 2016, G 572/2015
 - Rechtspolitisches Gestaltungsspielraum (požadavek přiměřeného zohlednění zájmů, omezení možnosti námitek obcházením atp.)

Mezinárodní rozměr

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení
 - Právo státu, ve kterém měl zůstavitel svůj obvyklý pobyt v době smrti/užší spojení nebo stát jeho státní příslušnosti
 - Čl. 35: Použití některého ustanovení práva kteréhokoli státu určeného na základě tohoto nařízení může být odmítnuto pouze v případě, že by bylo zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem (*ordre public*) místa soudu.
 - Čl. 30: Pokud právo státu, ve kterém se nacházejí určité nemovitosti, podniky nebo další zvláštní druhy majetku, obsahuje zvláštní pravidla, která z ekonomických, rodinných či společenských důvodů stanoví omezení týkající se či ovlivňující dědění takového majetku, použijí se pro dědění tato zvláštní pravidla, pokud jsou podle práva tohoto státu použitelná nezávisle na právu rozhodném pro dědění.

Děkuji za pozornost

Sídlo Praha

Jungmannova 745/24
110 00 Praha

Tel.: +420 224 103 316

Fax: +420 / 224 103 234

E-mail: ksbpraha@ksb.cz

Pobočka Karlovy Vary

Závodní 391/96C
360 06 Karlovy Vary

Tel.: +420 353 225 996

Fax: +420 353 227 781

E-mail: ksbvary@ksb.cz

Pobočka Ostrava

Československá 2227/7
702 00 Ostrava

Tel.: +420 553 030 511

Fax: +420 553 030 512

E-mail: ksbostrava@ksb.cz